DOMSTOLENS DOM
av den 30 april 1974*

I mål 155/73

har Tribunale di Biella till domstolen gett in en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 177 i EEG-fördraget i den brottmålprocess som pågår vid den nationella domstolen mot

Giuseppe Sacchi, Como.

Begäran avser tolkningen av artiklarna 2, 3, 5, 7, 37, 86 och 90 i Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen.

DOMSTOLEN

sammansatt av ordföranden R. Lecourt, avdelningsordförandena A. M. Donner och M. Sørensen samt domarna R. Monaco, J. Mertens de Wilmars (referent), P. Pescatore, H. Kutscher, C. Ó Dálaigh och A. J. Mackenzie Stuart,

generaladvokat: G. Reischl,
justitiesekreterare: A. Van Houtte,

meddelar följande

dom

DOMSKÄL

1 Genom beslut av den 25 juli 1973, som inkom till domstolens kansli den 27 juli 1973, har Tribunale di Biella, enligt artikel 177 i EEG-fördraget, ställt olika frågor om tolkningen av artiklarna 2, 3, 5, 7, 37, 86 och 90 i fördraget.

Vid den nationella domstolen har åtal väckts mot en operatör av en privat TV-station för att denne, i för allmänheten tillgängliga lokaler, innehaft TV-

* Rättegångsspråk: italienska.

apparater som använts för att ta emot kabel-TV-sändningar utan att ha erlagt den föreskrivna abonnemangsavgiften.

De frågor som ställts skall göra det möjligt för Tribunale di Biella att avgöra om vissa bestämmelser i den italienska lagstiftningen, genom vilka staten förbehålls exklusiv rätt att bedriva TV-verksamhet, särskilt kabel-TV, i synnerhet om denna exklusiva rätt omfattar kommersiell annonsering, är förenliga med fördraget.

A — Domstolens behörighet

2 Den italienska regeringen har ifrågasatt om begäran om förhandsavgörande kan upptas till prövning och hävdar att ett svar på de frågor som ställts inte är nödvändigt för att domstolen skall kunna ta ställning till det åtal som väckts vid den nationella domstolen.

3 Artikel 177, som grundas på en tydlig uppdelning av uppgifterna mellan de nationella domstolarna och domstolen, tillåter inte att denna bedömer grunderna för begäran om tolkning.

Den invändning som gjorts lämnas därför utan avseende.

B — Frågorna 1, 2, 6, 7, 8 och 9

4 De två första frågorna syftar huvudsakligen till att få veta om principen om fri rörlighet för varor inom den gemensamma marknaden gäller för TV-sändning, särskilt ur kommersiell synpunkt, och om den exklusiva rätt till alla slag av TV-sändning som en medlemsstat har beviljat ett aktiebolag, även i reklamsyfte, utgör en kränkning av denna princip.

5 Svaret beror på hur den fråga besvaras som går ut på om TV-sändning skall likställas med produkter eller varor enligt artiklarna 3 a, 9 och rubriken till avdelning I i andra delen av fördraget.

6 I avsaknad av uttryckliga bestämmelser om motsatsen i fördraget skall TV-sändning, på grund av sin karaktär, betraktas som tillhandahållande av tjänster.

Även om det inte är uteslutet att tjänster som normalt utförs mot ersättning kan omfattas av bestämmelserna om fri rörlighet för varor, gäller detta enligt artikel 60 dock endast i den utsträckning de styrs av sådana bestämmelser.

Härav följer att en TV-sändning, vilken även innefattar reklaminslag, omfattas av fördragets regler om tillhandahållande av tjänster.

7 Handeln med materiel och annan utrustning, ljudupptagningar, filmer och andra produkter som används för TV-sändning omfattas dock av bestämmelserna om fri rörlighet för varor.

Härav följer att om ett företag som har monopol på reklaminslag per television inte i sig strider mot principen om fri rörlighet för varor, kränker ett sådant monopol denna princip om det diskriminerar till fördel för inhemsk utrustning och inhemska produkter.

8 Den omständigheten att ett företag i en medlemsstat har exklusiv rätt att sända reklaminslag per television är inte i sig oförenligt med den fria rörligheten för varor, vilkas saluföring sådan reklam avser att främja.

Det skulle dock förhålla sig på ett annat sätt om den exklusiva rätten användes för att gynna vissa kanaler för handel eller vissa ekonomiska aktörer inom gemenskapen i förhållande till andra.

Såsom det betonas i artikel 3 i kommissionens direktiv av den 22 december 1969 om avskaffande av åtgärder med motsvarande verkan som kvantitativa importrestriktioner som inte omfattas av andra bestämmelser som antagits i enlighet med EEG-fördraget (EGT nr L 13/29 av den 19 januari 1970, fransk version; vid översättningen fanns ingen svensk version att tillgå) kan åtgärder som rör saluföring av produkter och vilkas verkningar är mer restriktiva än de sedvanliga verkningarna av handelsbestämmelser utgöra åtgärder med motsvarande verkan som kvantitativa restriktioner.

Detta gäller särskilt när de restriktiva verkningarna inte står i proportion till sitt syfte, i detta fall att organisera televisionen som en tjänst i det allmännas intresse, enligt lagstiftningen i en medlemsstat.

9 Eftersom den sjätte frågan rör tolkningen av artikel 37 i fördraget finns det anledning att pröva den tillsammans med de problem som följer av bestämmelserna om fri rörlighet för varor, av vilka denna artikel omfattas.

Denna fråga går ut på om artikel 37.1 och 37.2 gäller för ett aktiebolag som av en medlemsstat beviljats exklusiv rätt till TV-sändning på sitt territorium, inbegripet reklaminslag, filmer och dokumentärer som producerats i de andra medlemsstaterna.

10 Artikel 37 avser anpassningen av statliga handelsmonopol.

Det följer både av denna bestämmelses placering i kapitlet om avskaffandet av kvantitativa restriktioner och av användningen av orden "import" och "export" i artikel 37.1 andra stycket samt orden "varor" och "jordbruksprodukter" i artikel 37.3 respektive 37.4, att det är handeln med varor som avses och inte ett monopol för tillhandahållande av tjänster.

Således omfattas kommersiell TV-reklam, på grund av att den till sin karaktär är en tjänst, inte av dessa bestämmelser.

11 Frågorna 7 och 9, som endast ställts för den händelse fråga 6 besvaras jakande, har liksom fråga 8 blivit överflödiga.

C — Frågorna 3, 4 och 5

12 Den tredje, den fjärde och den femte frågan gäller om de exklusiva rättigheter som en medlemsstat beviljat ett aktiebolag och om utövandet av dessa rättigheter är förenliga med fördragets konkurrensregler.

Den tredje frågan syftar till att få veta om fördragets artikel 86 i förening med artikel 90 skall tolkas så, att ett företag som avses i artikel 90.1 inte får uppnå en dominerande ställning, även om denna är följden av ett ingripande från de nationella myndigheterna, när verkningarna av denna ställning är att all slags konkurrens avskaffas inom området för den verksamhet som detta företag bedriver inom en medlemsstats territorium.

Om den tredje frågan besvaras jakande går den fjärde frågan ut på om ett bolag, som har beviljats exklusiv rätt att per television, särskilt via kabel, sända reklaminslag, innehar en dominerande ställning som är oförenlig med artikel 86, eller åtminstone missbrukar sin dominerande ställning genom att utöva vissa konkurrenshämmande förfaranden som angetts av den nationella domstolen.

Om denna fråga besvaras jakande går den femte frågan ut på om de förbud som avses i de föregående frågorna har direkt effekt och för enskilda skapar rättigheter som de nationella domstolarna skall skydda.

13 De italienska och tyska regeringarna har hävdat att eftersom TV-företag bedriver kulturell och informativ verksamhet i allmänhetens intresse är de inte "företag" enligt bestämmelserna i fördraget.

I varje fall ansvarar de för en tjänst av allmänt ekonomiskt intresse så att de endast omfattas av fördragsreglerna, särskilt konkurrensreglerna, i den mån som tillämpningen av dessa regler varken rättsligt eller faktiskt hindrar dem från att utföra den särskilda uppgift som de tilldelats.

14 Artikel 90.1 tillåter bl.a. medlemsstaterna att bevilja företagen särskilda eller exklusiva rättigheter.

Det finns inget i fördraget som hindrar medlemsstaterna från att på ideell grund i allmänhetens intresse undanta radio- och TV-sändningar, inbegripet kabelsändningar, från konkurrensreglerna genom att ge ett eller flera företag exklusiva rättigheter därtill.

Då dessa företag bedriver sin verksamhet omfattas de dock fortfarande av diskrimineringsförbuden och i den mån som denna verksamhet är av ekonomiskt slag omfattas de av bestämmelserna enligt artikel 90 om offentliga företag och företag som staterna har beviljat särskilda eller exklusiva rättigheter.

Tolkningen av artikel 86 i förening med artikel 90 leder till den slutsatsen att det inte i sig är oförenligt med artikel 86 att ett företag, till vilket en medlemsstat beviljar exklusiva rättigheter, har monopol.

Det förhåller sig följaktligen på samma sätt med en utvidgning av de exklusiva rättigheterna efter ytterligare åtgärder från denna stats sida.

15 Om vissa medlemsstater behandlar företag som blivit anförtrodda att bedriva televisionsverksamhet, även vad beträffar den kommersiella verksamheten, särskilt reklamverksamheten, som företag som har anförtrotts att tillhandahålla tjänster av allmänt ekonomiskt intresse omfattas företagens uppträdande på marknaden, med stöd av artikel 90.2, ändå av dessa diskrimineringsförbud i den mån dessa inte hindrar att företagens särskilda uppgifter fullgörs.

16 I den fjärde frågan har den nationella domstolen nämnt vissa uppträdanden som kan utgöra missbruk enligt artikel 86.

17 Detta skulle absolut vara fallet om ett företag som har monopol på reklam-TV inför orättvisa avgifter eller villkor för dem som använder dess tjänster eller om det, i fråga om tillgången till TV-reklam, diskriminerar mellan nationella och andra medlemsstaters ekonomiska operatörer eller produkter.

18 I varje enskilt fall är det den nationella domstolens sak att fastställa om sådant missbruk förekommer och kommissionens sak att åtgärda detta inom ramen för sin behörighet.

Även inom ramen för artikel 90 har alltså förbuden i artikel 86 direkt effekt och skapar för enskilda rättigheter som de nationella domstolarna skall skydda.

D — Fråga 11

19 Den elfte frågan går ut på om det faktum att en medlemsstat har gett ett aktiebolag exklusiv rätt att per television sända reklaminslag inom hela denna medlemsstats territorium utgör en kränkning av artikel 7 i fördraget.

20 Det följer av ovanstående överväganden att beviljandet av exklusiv rätt av det slag som den nationella domstolen avser inte strider mot artikel 7 i fördraget. Däremot är det oförenligt med denna bestämmelse att företag med sådana exklusiva rättigheter diskriminerar en medborgare i en medlemsstat på grund av nationalitet.

Rättegångskostnader

21 De kostnader som har förorsakats kommissionen och de italienska och tyska regeringarna, som har inkommit med yttrande till domstolen, är inte ersättningsgilla.

Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i målet vid den nationella domstolen utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den domstolen att besluta om rättegångskostnaderna.

DOMSTOLEN

beslutar - angående de frågor som genom beslut av den 6 juli 1973 förts vidare av Tribunale di Biella - följande dom:

1) **TV-sändning, vilket även innefattar reklaminslag, omfattas i sig av fördragets regler om tillhandahållande av tjänster. Handeln med materiel och annan utrustning, ljudupptagningar, filmer, apparater och andra produkter som används för TV-sändning omfattas dock av bestämmelserna om fri rörlighet för varor.**

2) **Den omständigheten att ett företag i en medlemsstat har exklusiv rätt att per television sända reklaminslag är inte i sig oförenligt med den fria rörligheten för varor, vilkas saluföring sådan reklam avser att främja. Det skulle dock förhålla sig på ett annat sätt om den exklusiva rätten användes för att gynna vissa kanaler för handel eller vissa ekonomiska aktörer inom gemenskapen i förhållande till andra.**

3) **Fördragets artikel 37 avser handeln med varor och kan inte avse ett monopol för tillhandahållande av tjänster.**

4) **Att ett företag, till vilket en medlemsstat beviljar exklusiva rättigheter enligt artikel 90 eller utvidgar sådana rättigheter efter ytterligare åtgärder från denna stats sida, har monopol är inte i sig oförenligt med artikel 86 i fördraget.**

5) **Även inom ramen för artikel 90 har förbuden i artikel 86 direkt effekt och skapar för enskilda rättigheter som de nationella domstolarna skall skydda.**

6) **Beviljandet av exklusiv rätt till TV-sändning strider inte i sig mot artikel 7 i fördraget. Däremot är det oförenligt med denna bestämmelse att företag med sådana exklusiva rättigheter diskriminerar en medborgare i en medlemsstat på grund av nationalitet.**

Lecourt Donner Sørensen Monaco Mertens de Wilmars

Pescatore Kutscher Ó Dálaigh Mackenzie Stuart

Avkunnad vid offentligt sammanträde i Luxemburg den 30 april 1974.

A. Van Houtte
Justitiesekreterare

R. Lecourt
Ordförande